

Slovenski Dom.

Napredno kmetsko glasilo.

Izhaja vsako soboto in velja za vse leto za Avstro-Ogrsko 3 krone, za Nemčijo in druge dežele 4 krone, za Ameriko 1 dolar.

Posamezne številke veljajo 10 vinarjev.

Za oznanila se računa: trisopna petit-vrsta 14 vin., vsa stran 48 K, pol strani 24 K, četrt strani 12 K, osmina strani 6 K. Pri vseletni inserciji primeren popust.

Dopisi se naj frankirajo in pošiljajo na uredništvo »Slovenskega Doma« v Ljubljani, Knaflova ulica št. 5. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina in oglasi se naj pošiljajo na upravništvo »Slov. Doma« v Ljubljani.

Kmetje, ljubimo svojo zemljo?

Zemlja nam izvabi sicer marsikako kapljo potu, zahteva od nas trdega, naporenega dela, toda za to nas pa dela zemlja tudi za **gospodarsko najbolj neodvisen stan na svetu**. Naj bo kmečko življenje še tako težavno, eno je gotovo, da nudi kmetu streho in vsaj najpotrebnejši živež. Tega ne znamo niti dosti primerno oceniti, razven če nismo pogledali nekoliko po širnem svetu, posebno po velikanskih, modernih mestih. Marsikak naš Amerikanec je skušil, kaj se to pravi, živeti v mestu, delati v tovarni, kjer je sicer — v dobrih časih — dosti zaslužka, dosti mesa in pijače v nedeljo, kjer je pa človek odtrgan od zemlje, da ga za časa stavke ali pomanjkanja dela vržejo z družino vred na ulico, na prazni mestni tlak kot psa. Tedaj se spomni tak nesrečnež svoje rodne vasice, se spomni svoje mogoče skromne hišice, ki mu je bila pa vendarle v slabih in dobrih časih nudila zavetje. Dostikrat je na kmetiji slabo, toda streho ima človek, vsaj je na svojem!

Zato ni čuda, da skoraj vsi Amerikanci hrepene priti nazadnje vendarle nazaj v rodno vas, pod rodno streho, ali da si kupijo posestvo, če so bili dosedaj brez nje. Ta ljubezen do rodne slovenske grude je torej prav upravičena. Naša rodna gruda je res naša mati. Dokler bomo imeli Slovenci v lasti zemljo, tako dolgo bomo samostojni ljudje. **Narod brez zemlje je pa samo gostač v svoji lastni domovini**. Vsakega četrt leta, vsak mesec ali vsak teden ga lahko vrže hišni gospodar, tovarnar in podjetnik na cesto.

Ljubimo torej svojo zemljo, ker ljubimo s tem sami sebe. Ona daje samostojnost nam in našim otrokom. Če se nam na tej zemlji ne godi vselej tako, kot bi si želeli, ne proklinjajmo zemlje, ona nam je vdana in hvaležna za vsako mrvice obdelovanja. Iščimo vzroke neprijetnosti **v sebi in jih skušajmo odstraniti**: proti ujmam in ognju se zavarujmo, varčujmo z denar-

jem in časom, namesto za zapravljanje, porabimo denar za koristno branje, namesto za ponočevanje, porabimo čas za to, da posvetimo več pozornosti svojim otrokom, da jim podamo to, kar smo mi sami koristnega čitali.

Učimo otroke že v zgodnji mladosti, da se navadijo ljubiti kmečki dom; pokažimo jim meje posestva; navajajmo jih na to, da bodo delali z veseljem in lahkoto, opozarjajmo jih, kaj bi se dalo pri posestvu še vse zboljšati. Kier so v obližju posestva v rokah Nemcev ali Lahov, vzbujajmo v otrocih željo in voljo, da pozneje kot gospodarji privarčujejo kupnino za ta posestva. Prejšnje čase so si ljudje osvajali dežele z ognjem in mečem, dandanes si jih osvajamo **s hranilnimi knjižicami**. Povejmo svojim otrokom, da je bila nekoč vsa zemlja, kar jo je na Koroškem, Štajerskem, Gornji in Dolnji Avstriji ter po Vzhodnem Tirolskem **slovenska last**; povejmo jim, da smo segali Slovenci na južni breg Donave in se tam stikali z bratskim kmetom — Čehom. Zakaj smo izgubili Slovenci iz teh krajev? **Ker smo izgubili zemljo iz rok**.

Zato ljubimo svojo zemljo, spoznavajoč njeno važnost za neodvisnost svoje rodbine. Dokler bo slovenski kmet **s ponosom in ljubeznijo obdeloval svojo slovensko grudo, ne bo izgubil slovenski rod, ker bo imel kje poganjati krepke korenine**.

Geslo vsakega slovenskega kmeta naj bo:

Na svoji zemlji svoj gospod!

Ribnikarjeva zadeva v deželnem zboru.

V zadnji številki smo priobčili interpelacijo poslanca dr. Novaka in tov. v tej zadevi. Danes priobčujemo odgovor dež. glavarja dr. Šusteršiča na to vprašanje, ki je izjavil, da deželni odbor, oziroma referent za občinske zadeve dr. Pegan ni začel svojih poizvedb vsled notic v »Slovincu«, temveč na podlagi uradnega poročila mestnega magistrata. Po njegovem

mnenju je bila dolžnost referenta za obč. zadeve, ker je Ribnikar voditelj samostojnega magistratnega oddelka in ker dež. odboru ni vseeno, kakšne uradnike imajo nastavljene dež. odboru podrejene občine. Ko so ta poizvedovanja dognala tak material, je smatral moj namestnik v moji odsotnosti za svojo dolžnost, odstopiti ta akt državnemu pravdnistvu. Dež. odbor ni imel nikakega interesa na tem, da dvigne državno pravdnistvo proti Ribnikarju obtožbo. Kar se pa tiče tega, da so tri priče izjavile, da se v dež. odboru ni to napisalo, kar so izpovedale, izjavlja dež. glavar, da o tem ni njemu nič znanega. Če so pa priče — česar pa on ne ve, ker ni njegova naloga čitati sodnih aktov — kaj takega izpovedale, so to izpovedale na svojo odgovornost. Sicer pa prevzame on sam kot dež. glavar odgovornost za to, da so se izpovedbe v dež. odboru tako napisale, kakor so se oddale.

Ta odgovor zasluži nekoliko pojasnila. Začnimo s tem, da priobčimo prve stavke Lampetove ovadbe na drž. pravdnistvo:

»Dne 21. novembra 1911 je v Ljubljani izhajajoči dnevnik »Slovenec« v št. 267. prinesel med ljubljanskimi novicami članek z napisom: »Jutro« in naša mestna policija.« V tem članku se dolži nekega mestnega uradnika ljubljanskega, da se je udeležil znanih demonstracij dne 18. septembra 1908, ki so tako mesto Ljubljano, kakor tudi njega davkoplačevalce silno oškodoval. V istem članku se očita tudi mestnemu policijskemu svetniku Lavtarju pristransko postopanje v tej zadevi. To je dalo deželnemu odboru povod, da je kot nadzorovalna oblast o stvari poizvedoval in dognal sledeče: Glede očitka pristranosti je g. vitez pl. Laschan kot komisar za oskrbovanje občinskih opravil mesta Ljubljane pozval obdolženega gospoda, da se izjavi. Dotično izjavo predlagam pod/L. Ovadbo z dne 23. septembra 1908 št. 30708, na katero se sklicuje uradna izjava g. pol. svet. Lavtarja, je najti v spisih m. mag. z nadpisom »Demonstracija«. Ti spisi so sedaj pri deželnem odboru, ker pove

pod/I priložena **uradna izjava**, da je mestni uradnik, ki se je udeležil demonstracij, tržni nadzornik Adolf Ribnikar, je dež. odbor o stvari natančneje poizvedoval ter dognal sledeče . . .«

Takoj prvi stavek Lampetove ovadbe postavlja torej resničnost trditve g. dež. glavarja v zelo dvomljivo luč. Seveda, če kdo v navadnem življenju trdi nekaj čisto drugega, kot je bilo res, pravimo, da laže. V javnosti se imenuje podobno ravnanje pri nas zadnje čase »politika«. S tem, da g. deželni glavar taji takoj prvi stavek obtožnice, spričuje, da se zaveda, kako malo častna je bila cela zadeva za dež. odbor, in kakšno smolo pomeni Ribnikarjeva oprostitev za račune klerikalne politike.

Opozoriti je treba še na eno točko ovadbe, kjer pravi dr. Lampe, da je prepričan, da bi Ribnikar vplival na priče in trdi, da so vsi pri dež. odboru zaslišani stražniki izjavili, da se boje njegovega maščevanja, če se jih izda. Radi te **nedokazane** trditve je držalo sodišče Ribnikarja **dva meseca** v preiskovalnem zaporu.

Pri razpravi so **tri priče pod prisego** izjavile, da so se pri dež. odboru drugače izrazile, kot je to pozneje stalo v zapisniku dež. odbora.

Če pomislimo, da bi bila v celi zadevi stvar dež. odbora k večjemu ta, da bi bili odstopili listine drž. pravdnitv, ne pa da so sami zasliševali priče, če pomislimo, da so klerikalci sami naročili one notice, ki so jim nudile zunanji povod za denunciacijo, bo jasna važnost cele zadeve, jasno, da pomeni Ribnikarjeva oprostitev pred sodiščem za klerikalce **izgubo velike politične bitke**, ki zna imeti zanje še neprijetne posledice. Izvito jim je iz rok orožje, da ne morejo več sumničiti neklerikalcev raznih »veleizdaj« in p., ponesrečilo se jim je ubiti politično delavnega nasprotnika, izpostavili so se tako očitno, da sedaj izguba te bitke mora škodovati njihovemu došedanemu ugledu splošne nepremagljivosti. Slabi zagovor dež. glavarja more le prispevati k zmanjšanju tega ugleda. A ravno zaradi tega zmanjšanja vtiska, da bi se moralo klerikalcem vse posrečiti, ravno zaradi razveseljivega dejstva, da so tako temeljito pogoreli vkljub temu, da so celo deželni odbor, **največjo samoupravno oblast** avstrijske kronovine lahko spretno porabili za podporo svojih **strankarskih načrtov**, zaradi tega ima Ribnikarjeva zadeva tak pomen za splošno javno življenje. Klerikalci so **navrhuncu** oblasti, pa se jim je nakana vendar izjalovila. Ali stranka, ki stoji na višku svoje politične moči, razvije kdaj takole **vsaj svoja** sredstva proti **slabi stranki, proti stranki brez bodočnosti?** Takšni otroci klerikalci pač niso, da bi streljali s tako težkimi topovi v prazen nič. Dali so torej sami vsem naprednim življenjem razveseljiv dokaz, **da se**

klerikalci ne čutijo varne, da se boje svojih naprednih nasprotnikov.

Poskrbimo, da bo ta klerikalni strah pred neklerikalnimi vrstami — opravičen. Organizirajmo svoje sile v **enotno smer**, delujmo na to, da se bo vladalo v kranjski deželi tako, da bo kmetu kot takemu v korist, ne pa kot je v korist — klerikalnemu volilcu. Imejmo vedno pred očmi, da plačujejo klerikalci vse takale strankarske poskuse z **našim** denarjem. Čas, ki ga posvetimo organizaciji, se nam bo izplačal na eni strani v gospodarskem oziru, ker dosežemo, da se preneha z razmetavanjem dež. denarja. Na drugi strani s tem, da končno preprečimo, da bi ne bil vsak neodvisen mož na Kranjskem vsak hip v nevarnosti, da izgubi kar za **več mesecev osebno svobodo** — prvo darilo ustavne države — na ljubo političnim računom in naklepom od zunaj vodene farovške stranke.

„Brez žegna.“

(Odgovor z dežele »Lažiljuba«.)

Uvodni članek »Brez žegna« v »Lažiljuba« z dne 25. julija se zdi pametnemu človeku, da slika popolnoma klerikalne grehe — samo da jih natvezuje naprednjakom — in da se avtor tega spisa norčuje iz amega sebe. Niti dobrega vladarja Jožefa II., ki počiva že nad 120 let v grobu, ni mogel pustiti pri miru, ampak se je moral dotakniti njegove vlade, ki je bila »brez žegna«, seveda za **jezuitarske žepce**. Je mogle li ta vladar boljše storiti za svoje podložnike, kakor da je razpustil **one samostane, ki so samo izžemali ljudstvo**, ki je moralo polniti njih kleti in blagajne, če ni hotelo sedeti in umirati v satanskih ječah, vključeno v močne verige. In ta vlada dobrega in razumnega vladarja naj bo za naše ljudstvo brez žegna? Brez žegna naj bo njegova vlada, v kateri je prodrlo toliko novih reform v korist kmeta?

Da, brez žegna je bila njegova vlada **za nenasitne črnuhe!**

Idimo dalje!

Da še teži kmeta toliko in toliko bremen, so krivi seveda liberalci! Jaz si drugače ne morem razlagati onega neumnega članka, katerega glavna vsebina je, da so vseh teh naših žalostnih razmer krivi liberalci — po pravici rečeno — ne morem si ga drugače tolmačiti, kakor da smatram dotičnega **avtorja** za takega **fanatika**, ki misli, da je vpeljal take razmere na Slovensko **sam vrag radi naprednjakov.**

Dopisunče omenja nesramen **revolucionaren** odgovor nekega kapucinskega patra, ki ga je Jožef II. vprašal, kako mu je všeč njegova vlada. »Kakor črna maša: brez gloriije, brez vere, dolgo darovanje in nazadnje brez žegna,« je odgovoril ta pater cesarju. In to velja — tako pravi dalje naš fanatik — za vse liberalne vlade.

Mislil je čisto gotovo za klerikalne. In tako je tudi prav mislil. Kdo je kriv, da se Bog več tako ne časti, kakor se je nekdanj? Kdo več ne misli nanj v javnosti? Kdo je kriv, da peša vera, da se je razširilo brezboštvo in svobodomiselstvo?

Mar ne klerikalci?!

Zakaj ugaša verska misel? (Najbrže je tukaj mislil na **klerikalno misel; verska** mu je postranska stvar.) S katerimi zakoni se zatira versko življenje? Ali ni vsakemu na prosto dano, kadar hoče iti v cerkev? Katerega duhovnika sramotimo in zaničujemo? Kot duhovnika nikogar, ampak **kot politika in razširjevalca sovraštva do napredka.**

Kajne, ti ljubi moj prijatelj iz »Lažiljuba«, da rastejo davki dan za dnem, so krivi liberalci!? Kdo izsesava ljudstvo? Liberalci, kajpak! Ali ne duhovščina, kateri je treba vedno nositi denar: enkrat za orglje, zdaj za drugo stvar, njeni gozdovi se pa redijo in redijo, dokler jih ne poseka za svoj žep? Ali ne **naklada klerikalni deželni odbor bremen vsake vrste našemu ljudstvu?** In da so tako visoki davki! Seveda, krivi so tega zopet liberalci. Ali niso bili napredni poslanci vedno proti novim ladjam, ki zahtevajo **zopetnih davkov?** Klerikalni poslanci so pa kar goreli za **kanone in šife — kaj jim mar, če pogine ljudstvo gladu?!**

»Nazadnje pa ni žegna!« O jej! Naprednjaki, postanimo klerikalci, če je nam ljuba blaginja naše domovine! Postanimo klerikalci! Potem ne bo več davkov, zemlja bo sama od sebe rodila — prav tako bo, kakor v Indiji Koromandiji. Res, če bomo klerikalci, plačan bo naš trud z »dobrim žegnem.«

Posledice, da smo »brez žegna«, so tudi nove republike. Francozi, Portugalci, Kitajci in drugi — ti so »brez žegna«. In kjer ni božjega žegna, tam preti pogin. Naš junak-fanatik se tudi nekoliko razburja nad socialno demokracijo. No, z našimi socialisti ste lahko zadovoljni, velenjeni klerikalci, ker ti vam ne **škodujejo, marveč koristijo. (Moste!!)**

»Lažiljubov« dopisunček tudi kvasi, da so liberalci živeli že od pamtiveka, pa da zdaj podlegajo **klerikalnemu pritisku.** In to je ravno narobe. Čez čel svet je dolgo ležala črna tema.

Na Francoskem je vladala pred sto leti duhovščina, ljudstvo je stradalo. Bilo je **šest milijonov beračev.** Kraljevi dvor je požrl na leto davkoplačevalcem, ki so bili sami kmetje, **celih 40 milijonov livr, kar je po sedanji vrednosti okroglo tisoč milijonov kron.** In zato je moralo priti do **revolucije.** Ni moglo biti drugače. Zavladale so nato nove stranke z novim duhom: **bratstva, enakosti in svobode. Črna stranka, ki edina hrepeni, da bi ostalo ljudstvo neumno — kajti s takim lahko počneš kar hočeš — sicer še ni poražena, ali počasi se daleč pride — prišel bo še dan njenega pogina.**

Članek »Brez žegna« je članek »brez resnice«. Vsa dejanja, ki jih natvezuje fanatični in junaški dopisunček narodno-napredni stranki, smrdijo klerikalno. Toda klerikalci dosežejo kaj le z lažjo! Toda nič ni tako skrito, da bi ne bilo očito. Zato pa le lagajte, klerikalci, saj ne boste mogli dolgo. Kajti prišel bo za vaše laži dan sodbe. Sodilo vas bo — ljudstvo!

J. P.

Razgled po svetu

Proces proti napadalcu na Cuvaja

se vrši te dni v Zagrebu. Kakšno mnenje imajo v tej zadevi celo dunajski vladni ljudje, je razvidno iz članka »Zagrebski veleizdajalci« v predzadnji številki »Slov. Doma«. Uradno poročilo zagrebške policije imenuje pisec »sleparijo, ki se da otipati.« Razprava kaže, da je ta trditev resnična. Iz vsega obnašanja Jukičevega je razvidno, da fant ni pri pravi pameti. Pomislimo: 15 in 20letni otroci naj bi bili vstvarjali jugoslovansko republikansko zaroto! Pri razpravi se je pokazalo, da so klerikalci po celem svetu enaki. Ovaduhi! Dijak Bubljič, član klerikalnega društva »Domagoja« je vse Jukičeve nespametnosti obesil na nos nekemu policijskemu detektivu in dobil zato — 60 kron. A čeprav je še 14 dni pred napadom povedal policiji za Jukičeve namene, vendar zagrebška policija ni storila ničesar, da bi bila celo stvar preprečila. Vzgle, kako dobro so došla takšna nasilna dejanja enako nasilnim oblastnikom, ker se z njih pomočjo lahko zavijejo v glorio mučeništva in dokazujejo, da so potrebni. Na svetu se da kaj trajnega doseči samo z **vstrajnim delom** posameznih članov naroda, atentati in krvave demonstracije so pa vedno le voda na mlin posameznih koristolovcev.

Oboroževanje brez konca in kraja.

Kot javljajo angleški listi, hoče baje Nemčija zgraditi 9 novih velikih bojnih ladij, tako da bo baje l. 1914. Nemčija na morju prekosila celo Anglijo.

Japonski cesar umrl.

Mikado Mutsukito je umrl 30. pr. m. Pod njim se je Japonsko dvignilo tekom kratkih 30 let na stopinjo moderne države in premagalo celo mogočno Rusijo. Važno je, da se ravno sedaj mudi na Ruskem japonski odposlanec radi dogovorov za zvezo med Rusi in Japonci.

Homatije na Turškem.

Albanci se nišo dali pomiriti novi vladi. 40.000 upornikov koraka proti mestu Skoplje. Od tod jo pa nameravajo udariti na glavno mesto turške države, Carigrad. Ena njihovih glavnih zahtev je, da naj se razpusti v 24 urah turški državni zbor, ki je bil izvoljen s pomočjo najhujših nasilstev. Na Kosovem polju zbrani Albanci so

izvolili 250 odposlancev iz 4 albanskih okrožij, ki so izročili albanskemu odboru zahteve tam zbranega ljudstva. Tudi v Carigradu se že boje vstaje. — Turške razmere bi morale biti resen opomin našim klerikalcem: celo na Turškem ne zadostujejo ljudstvu več lepi mladoturški programi na papirju ter krutost in nepravičnost v dejanjih. Celoturški narodi zahtevajo, da morajo lepim besedam odgovarjati tudi dejanja.

Slovenija

Obsodba klerikalne gorečnosti.

Pri zadnjih volitvah v Mostah je agitirala z jezikom za klerikalce branjevka Orehkova tako ognjevitno, da ji je prisodilo sodišče mrzel obkladek v podobi globe 20 kron in povračila stroškov. — Občinski tajnik Mrcina je bil obsojen radi lahke telesne poškodbe in žaljenja časti na 48 ur zapora in povračilo stroškov, 10 kron za bolečine in 5 K za zdrav. spričala. — Tovariš Mlakar je bil obsojen na 10 K ali 24 ur zapora. Oba sta seveda klerikalca. — Klerikalci pravijo, da delujejo za tem, da bi prišlo vse nazaj h Kristusu kralju. Ali je Kristus učil ljudi zmerjati in sovražiti?

Težka obtožba.

Mariborski napredni Slovenci obtožujejo tamošnje klerikalce narodnega izdajstva, ker so za časa volitev klerikalci oddali glasove za nemškega nacionala Wastijana in vedoma agitirali proti slovenskemu števnemu kandidatu, ki je bil — klerikalec. Dalje so tamošnji klerikalni vodje pometali v koš vse pritožbe Slovencev radi nepravilnosti pri ljudskem štetju. — Klerikalci zahajajo na strogo nemške prireditve. — Klerikalci torej ne govore resnice, kadar trdijo, da le tedaj ohranimo narodnost, če se — poklerikalimo. Kjer imajo klerikalci glavno besedo po obmejnih krajih, Slovenci povsod nazadujemo. Zato je boj zoper klerikalizem tudi boj za slovensko narodnost. Le napredni narod more in hoče biti tako narodno zaveden, da se ne da potujčevati.

Vojaški nabor za ljubljansko okolico.

Glavni vojaški nabor se bo letos vršil za sodnijski okraj ljubljanski v Ljubljani in sicer v Mestnem domu na Cesarja Jožefa trgu, za sodnijski okraj vrhniški pa na Vrhnik pri Jurci za vse leta 1889., 1890. in 1891. rojene mladeniče. Začetek vselej ob pol 8. uri zjutraj. Vojaški nabor bo za občine Vič, Spodnja Šiška, D. M. v Polju, Tomišelj, Log, Šmarje, Vrbljene, Ježica in Šmartno dne 14. avgusta; za občine Zgornja Šiška, Dobrunje, Grosuplje, Slivnica, Rudnik, Pijava gorica, Moste, Podgorica, Iškavas in Medvode dne 16. avgusta; za občine Brezovica, Dobrova, Št. Vid, Iškaloča, Zelimlje, Št. Jurij, Račna,

Črnuče, Studenec in Liplenje dne 17. avgusta; za občine Polhov gradec, Št. Jošt, Borovnica, Preserje in Črni vrh dne 19. avgusta, za občini Vrhnika in Horjul pa dne 20. avgusta. K naboru mora priti vsak stavljenec, če je dobil povabilo ali ne. Ker okrajni sluge letos najbrže zaradi kratkega časa ne bodo mogli uradnega razglašila o naboru pri vseh cerkvah razglasiti, naj pa občinstvo opozori interesirane mladeniče na nabore.

o Ljubljanska okolica o

lj Dravljje. Zabretova čukarija v Dravljah je preteklo nedeljo v Dravljah ob priliki »žeganja« nove dvorane doživela tako žalostno blamažo, da jo bo lep čas pomnila. Te sirote menijo, da se za njihovo prismodarijo res kdo zanima, in mislijo, da bodo ljudje še celo plačevali, da bodo smeli gledati, kako čuk kozle streljajo. Sicer se pa tudi vsak pošten človek boji priti v ono bližino, kjer je pred kratkim časom neki čuk lastnega očeta z vilami ubil. A čuki meneč, da je to že vse pozabljeno, so pričakovali najobilnejše udeležbe in delali obširne priprave. Pa glej smolo, ljudi od nikoder nič. Neki oči-videc nam pripoveduje: »Smen me je lomil, ko sem poslušal te čukarske vzdih. Tu se je oglasila marinarica: O Ježeš, koliko so nas koštali pušenci, sedaj jih bomo pa gvišno tisoč vrgle v stranišče! Tam je zopet zarentačil čuk: Prmejduš, sam' draveljskim tercijalkam se pa res ne bom zverov. Tam nekje iz kota pa je zastokala tretjerednica: Jej jej, sej nas je več kelnar kakor pa gostov! Najbolj poparjen pa je bil Zabret, ki je neprestano hodil po Dravljah semintje in od jeze pihal kakor gad. Končno pa so se vsi potolažili z običajno čukarsko navado, ko so se nasrkali najprej vina, potem pa še »ta zelenega« v toliki meri, da so v poznih nočnih urah proti domu klicali U r h a na pomoč. Druge nesreče ravno ni bilo sedaj.

Belokranjske novice

bk Z belokranjske Vinice. V nedeljo, dne 28. julija, je bil strašanski požar v vasi Drenovec pri Vinici. Okoli pol 2. popoldne se je vnelo pri skrajni hiši gospodarja Mate Lovrina. Ker je veter hudo pihal, je potegnil ogenj naenkrat po celi vasi, kjer so bila poslopja pokrita večinoma s slamo. Še v sosedno vas Ogulin je bil veter zanesel ogenj, kjer se je bil vnel senik Ive Trempusa št. 1, nakar so ga hitro pogasili. Na požarišče je prihitela vrta požarna bramba z Vinice, da je ogenj omejila, da ni vpepelil še več hiš. Vsled hudega vetra je bilo težko gasiti, ker je vedno naprej vzdigoval in nosil ogorke. Opazivši veliko nesrečo, je prihitela na pomoč požarna bramba iz Dragatuša, kjer se je prvič borila z ognjem, in pokazala je

tudi, da dela čast svojemu imenu. Ta veliki požar je vpepelil desetim gospodarjem gospodarska poslopja, kar je ostalo od zadnjega ognja — kateri je bil letos dne 16. junija, kateri je vpepelil dvema gospodarjema stanovanja — je sedaj pogorelo popolnoma. Zgorelo je tudi šest glav goveje živine in drobnice. Škoda je velikanska. Za ogenj se prav ne ve, kako je nastal. Svetovati bi bilo, da bi se na otroke bolj pazilo in z brezovim oljem primazalo, ker na Telovo so otroci zažgali, pa tudi sedaj bi bilo lahko na takšen način.

o Dolenjske novice o

d **Telovadno društvo Sokol v Radečah pri Zidanem mostu** priredi v nedeljo, dne 18. avgusta t. l. **veliko veselico**, zvezano z javnim nastopom in okrožnim zletom sokolskim zagorskega okrožja. Radeški Sokol nastopi tedaj prvič javno v večjem obsegu. Dve leti je tega, kar se je društvo ustanovilo. Malo je sokolskih društev, ki so imela toliko neprilik, kot radeško. Delalo se mu je najraznovrstnejše težave in šikaniralo se ga je na vse načine. Veselica ob priliki ustanovnega občnega zbora se je morala vršiti na **Štajerskem**, ker je županstvo v trgu ni dovolilo i. t. d. Vendar se je Sokol obdržal in krepko razvijal naprej. Stal je kot skala in peklena vrata mu niso nič škodovala. Sokolsko delo ni hrupno, ampak mirno in tiho. Nihče ne ve, koliko truda, moči in vstrajnosti zahteva od vsakega svojega člana. In v nedeljo dne 18. avgusta t. l. nam bo pa pokazal naš Sokol, da ni spal, ampak da se je resno trudil. Pokazal nam bo, kaj se da s pridnostjo in vstrajnostjo v tako kratkem času napraviti. Nastop in veselica se vršita na prostem v sredi prijaznega trga. Veselica kaže biti nadvse zanimiva. Radeške gospe in gospodične bodo že skrbela za to, da bo vse, kar najlepše pripravljeno. Skrbelo se bo za vse, tako da bo prireditev kolikor mogoče sijajna. Šotori z vsemi mogočnimi in dobrimi rečmi, jestvinami, vinom, pivom, kavo, slaščicami, godba, ples, vrtljak in drugo. Kdo pa hoče še kaj več? Natančnejši spored se bo pa objavil še pozneje.

d **Tržišče**. Zadnji dopisnik »Domoljuba« se je zaletaval v nekega trgovca iz Šent Janža, da hodi v vas sem k neki punči. Zamolčal je pa seveda, kdo je ta punca. Ker hoče dopisnik očrniti samo osebo iz njegove nasprotne stranke, se mi zdi potrebno, da povem, kdo je ta punca. Ta nedolžnost je namreč **ud Marijine družbe**. Kakor se pa sedaj vobče govori, je ona že tretja letos v naši Marijini družbi, ki mora že za zibelko skrbeti. Dopisnik »Domoljuba«, pometi torej najprvo pred pragom svoje stranke, potem šele prični brskati po nasprotni stranki. Drugače se bode še marsikaj odkrilo, kar je pokrito pod klerikalnim plaščem.

d **Iz Boštanja ob Savi**. Občinske volitve v Boštanju so se vršile 26. januarja t. l. Zmagali smo sijajno naprednjaki na vsi črti. Pometli smo iz občinskega odbora vso neporabno šaro. Hudo se je zdelo posebno možičkoma, ki sta menila, da imata privilegij sedeti v občinskem odboru, ter da bode eden ali drug nezmožnežev zasedel županski stoliček s Kerinom na čelu. Vložen pa je bil rekurz po »znamem« Kerinu proti volitvam, ki so se vršile po vsem točno in pravilno, katere je vodil gosp. glavar sam, katerega spoštuje vse razsodno prebivalstvo celega glavarstva radi njegove modrosti in pravičnosti. Dne 27. m. m. je bil puhel in neutemeljen rekurz od oblasti zavržen, kar smo mi tudi pričakovali. Čudno, plahko obnašanje klerikalcev v dobi reševanja rekurza je spričevalo, da sami pričakujejo neugodne rešitve. Samo svojeglavni Martine je menil, da predere s svojo trdo butico močan, trden zid resnice. Lestva, po kateri je mislil splezati na mastno dekanjsko faro Leskovec, se mu je spodmaknila in menda tudi zlomila. Slaboznana »kiklja« pa naj na znanje vzame, da je vsega spoštovanja vredni gospod glavar še v Krškem, da ni tam le za kratek čas nameščen voditelj glavarstva. Pravica je zmagala, vsaj drugače tudi ni moglo priti.

d **Iz Boštanja**. Gosp. Fran pl. Šuklje je v brošuri »Deželni zbor kranjski in deželne finance« razložil obupni stan deželnih financ in končno navedel nasvet, s kakimi viri bi se opomogla zavožena deželna finančna kalimiteta. V svrhu tega je navedel, kako bi se obdačilo v prid deželnih financ takozvano **zasebno vino**. Moj namen ni, kritikovati omenjeno razpravo, to bi bilo preobširno, omenjam le nekaj, kaj namerava omenjeni predlog. Brž ko se spravi grozdje in sadni sok pod obrač, imel bi dacar pravico sod zapečatiti in pustili bi le toliko prostega, kar se postavno določi za domačo porabo. Od drugega, kar se proda ali več doma popije, kar je določeno, plačati bi bilo deželni naklad in sicer od vina na hektoliter 4 krone, od mošta 3 krone. Predlagalec pa ni pomislil na usodna leta, ki se pogosto pripetijo, da kmet nima **ne grozdja in ne sadja prešati za pijačo**, ki jo za delavce potrebuje. Moral bo še vino ali jabolčnik kupiti in dac plačati, zato, kjer bo nesrečen in nič doma pridelal. S tako postavo prizadeti bi bili najbolj vinorodni kraji Kranjske, ki je dokazano, da so v primeri z nevinorodnimi najbolj revni. In to bi bila strašna krivica. Če se že mora za rešitev deželne finančne kalamitete vpeljati davek užitnine, naj bi se nastavljal na uživanje zraka, ta ne stane nič, vino je pa drago. K temu prizadeti bi bili vsi sloji, tudi abstinenti. Obdačili bi se pa približno takole: V ta namen se sestavi poseben aparat, osebi se nastavi cev v usta, da sope zrak iz njega, potem aparat pokaže, koliko mero ga je zaužil v eni uri, in potem se lahko preračuna za dan,

mesec in leto, na to se vravna užitni davek za vsako osebo, katerega bi kar nosili v za to prideljene blagajne in tako bi tudi odpadli vsi režijski stroški. Ne bilo bi treba dacarja, deželna blagajna bi bila pa kmalu polne. To bilo bi nekaj za vas, gospod deželni finančni minister! Na vodo se že zastopite, se pa še na »lft« spravite!

Boštanjčan.

d **Sodražica in Žimarce**. Kot star živalski mešetar grem nekoč doli čez Žimarce v Sodražico po svoji kupčiji. Med potjo naletim na enega tamošnjih kmetov. No, dober dan očka! Bug dej, Bug dej! — Kako se pa kaj imate? — Iee, hdu je, hdu! — Zakaj pa? — Iee, davki so veliki, zdaj bo prišla farška bisaga po mrvo, potem po žito. — No, saj ste dobili podporo? — Eee, kaj smo pa dobili? Eno malo vrečo zbobnele koruze, pa še to slabe vage, pa se nisem upal še prašičem polagati jo, da mi ne obolijo. Košta me skoro kot dobra, suha koruza. — Nato se pa drugi oglasi: No, saj jaz nisem še nič dobil, ker nisem pod farško bisago. Z davki me pa le obkladajo. No, pa zakaj so veliki davki? Ker so podporo dali iz državnega denarja. — Pozdravljeni, moram iti! — Ko dospem v Sodražico, krenem v gostilno, da se nekoliko okrepčam. Nato vprašam, zakaj smreke stoje? Odgovor je bil: Gospod škof pride, bo jutri birma. Kmalu potem se zares privlečejo v spremstvu prvi otroci iz šole, potem štirje iz šole izstopivši dečki kot Marijini fantje, par prav mladih deklic, katere se še ne spoznajo svojega organizma, in par polnoletnih, katere so že vsa čustva zapustila. Zavečnih mladih ni bilo videti. Nato jo g. škof prav moško primaha, kakor jaz na sejmu, če mi kdo čez ramo pet prstov pokaže v znamenje, da dobim pet goldinarjev, če kupčija steče. Tako si je tudi mislil škof, češ, tukaj bo zopet groš. Potem vprašam, zakaj je tako malo Marijine družbe. Saj še te ne bi bilo, ko ne bi jim kar z vrečo oči mašili, da ne bi kdo spregledal. Če gre kaka deklica na sprehod, ji pravi pri shodu, da hodi srečo iskat. Vi, gospod župnik, vi ste si lani preveč sreče nabrali v Žimarcah, da še zdaj ne morete nikamor, ste kar s korete na vse štiri skočili po cesti jo pobirat. — Za stare se itak dosti ne briga, si pač misli, no, ti so že tako od starega kopita, te mi ne bo nihče zmotil, tistih tudi ne bo, kateri so moji posojilnici v »sorodstvu«. — Odhajam, račun! — No, pa se še kaj oglasite, kadar greste skoz Sodražico. — Potem jo mahnem na Sv. Gregor do cerkve z debelo palico. Ravno pred očmi so pa gradili veliko poslopje, in vprašam delavce, kaj bo iz tega. Odgovorijo mi: Orlovski dom. A-a-a čukovo gnezdo. To vse so gosp. Krumpestar po fari nabrali, od vsake hiše po 40 do 60 kron. Vse to bo pa stalo kakih **60 tisoč kron**. Bo treba še obirat slemenske žepe. Gospod pa po prstih hodijo, da se ne bi kateri zbudil, kdo bo potem plačal ogromne svote? Kaj

vam bo notri neslo čukovo gnjezdo? Nimam časa, da bi vas malo podrezal, da bi se zbudili. **Kadar bo treba šteti, se gotovo zbudite. — Znani mešetar.**

d **Iz Št. Jerneja.** Tudi pri nas imamo zelo skrbne čukarice. V šentjernejski čukarni priredi v nedejo nekaj Marijinih devičic in njih tovarišic neko igro, v kateri se bode nahajalo med njimi tudi nekaj deklet, za katere še človek ne bi mislil. Dragi kmetovalec! Vprašam te za danes le nekaj malega, da ti bode vzgled resnici. Imaš pridne in odrasle otroke; v lepih poletnih dnevih, ko imaš zunaj krmo in ko se ti pripravljajo k grdemu vremenu, je tvojega otroka sram, da se ne upa radi sramote nesti kmečkega orodja čez to borno vasico. Ako pa pogledaš v nedeljo v čukarno, vidiš jo z grabljami v roki, drugo s košem, kakor na Miklavžev večer pobirača otrok. Tu v čukarni jih pa ni sram kmečkega orodja! Te dekleta so se pred nekaj časa dale zbrisati iz Marijine družbe, čeravno ne vse, pa vendar nekaj; ko jih niso mogli dobiti zopet nazaj na svojo stran, so pa ponudili vsaki eno vlogo k tej igri »žalosti sveta«. Mladičice samskega stanu, samo tiste, ki imajo preveč grošev v žepu, kar vabijo na to veselico. Tukaj si lahko izbereš parček Marinaric, če so ti kaj po volji. Tudi ti, dragi kmetovalec, ne boš menda toliko brezumen, da bi nosil groše tem najbolj praznim vrečam ali žakljom, ki nikdar ne stoje pokoncu, posebno, ko smo imeli letos in lani slabo letino. Če potegne še par dni taka suša, potem smo dolenjski kmetje zopet reveži, kakor lani. Torej premisli, da uporabiš vsak vinar drugam. — Za godbo k tej veselici mi pa ni nič natančnejšega znano. Najbrže bode svirala vseslovenska šentjernejska čukarska filharmonija. Za mali odmor h koncu veselice recimo pa še to: Tista je lepa, — ki po poti se spleta, — ni časa doma, — ker čaka študenta iz Vrhpolja. — On rajta študira, — on rajta bit far, — jaz mu svetujem, — oh, fantič nikar!

d **Škocijan.** Opozarjamo merodajne oblasti, je li v Tone Jože Komljančevem delokrogu navajati mlade pobaline k nošnji orožja. Vedeli bi radi, imajo li njegovi vzor-orličji orožni list za samokrese!? — Dvomimo! — Pri nas je že navada, kakor hitro pristopi fantin k čukom, takoj sta z judom Maks Konradom v kupčijskih zvezah; piše slovensko po samokres in patrono, v slučaju nesporazumljenosti mu žid odgovori v češčini in Krmežljavček mu je za — tolmača! — Tako dejansko privajajo mladež za boj na »divje«, ne, amonite, ampak slovenske liberalce! Ni neverjetno, da se to godi pod Tonetovo patronanco, ker sem že čul, da je Tone baje fantom namigaval, **da naj pomnožijo njih hirajoče vrste, ker ni dolgo časa, ko bodo šli v krvavi boj — brat proti bratu braniti svetinje svete vere! češ, narodnost je postranska stvar vsakega posa-**

meznika. Se je li Tone navžil že dekan Koblerjevih nazorov? Torej prišli smo že tako daleč, da bo fant-čuk svoje ožje sorodnike kratkomalo pobil, kakor žival, ako bo slučajno drugačnega mnenja. Srečna Dolenjska, ko boš preplavljena teh gadskih zaleg! Jože Komljančev, ali hočeš izgubiti res ves ugled in vpliv, ali se ne sramuješ biti predsednik društva, kojega odsek vzgaja take surovine s samokresom v roki — in bratiš se celo s takimi pobalini! Sramota za moža — sicer vestnega gospodarja! Da ne bo Tone pisaril, da se izmišljujemo anekdote, ker nimamo tako »bujne« fantazije, mu povemo na ušesa in Jožetu, da je junak s samokresom doma iz Hrastulj in sliši na ime Jože Peterlin, priporočevaje jima, da ga primeta za ušesa, ker se je le na čukom lasten način prikrščil, da ga ne da nikomur iz rok, in da ga bo vedno nosil s seboj. Resnica, Tone-Komljančevo seme — rodi sad. Žal, da je tako izpriden in barbarsk. Povemo še, da je omenjen fantalin Tonetov »pikolo« in »laibgardist«! Čestitamo!

d **Škocijan.** Našemu Krmežljavčku je srce v hlače skočilo. Korajžo ima samo na prižnici, doma za pečjo, kadar kuje svoje duševne proizvode v »cajtenge«, ki že 25 let okužujejo duh po celi krajini. Skriva se, a za plotom rad pobevska liki mlado ščene, ki ne more prizadjeti hujšega zla. Če ga pa srečaš, ti ne bo pogledal v obraz. Kakor hudodelec — gotovo ima slabejšo vest, kot oni udeleženci v Zburah! Kmet poniglavca videč, kako potermuleno uprt z očmi v tla — vihra mimo njega, vpraša soseda: »Ti Lojze, kaj je ta gaspudek kej zgubu, da tako išče po tleh?« Brez komentarja! Naj povem cenjenim »Domovcem« kako, da je Tončku srce »zljazu« v hlače. Nameraval je vesoljno »Čukulado«, posebno pa iz krškega okraja zbobnati v Škocijan. A Tone obrača, bog pa obrne! Strah ga je mladega Sokola, ki ga še ni po njegovih mislih, a boji se ga vkljub temu — premislil se je, gnal bo čukulado v Št. Jernej, Komljančev Jože in pa ta nov organitek bosta pa poganjala! Srečno rajžo!

d **t. Janž.** V številu 30. »Domoljuba«, ali bolje rečeno »Lažnjivega Kljukca« so klerikalci zopet pokazali, da so pravi mojstri laži. Kakor smo že poročali, so se na sv. Petra in Pavla stepli v vasi Koluderje čuki s fanti, ki niso Sokoli, za kar so bili vsi — tudi čuki — pri sodnji po zasluženju od 1 do 4 dni kaznovani. »Ni vse zlato, kar se sveti« pravi pregovor. »Domoljub«-Lažnjivi Kljukec bi pa rad napravil iz čukov-ponočnih pretepačev in postopačev za dekleti, ki bi jih po svojih predpisih predpisih še pogledatj ne smeli, same nedolžne božje angelčke ter dolži Sokole, da so jih le ti napadli. Lažnjivo dopisunče, ali veš kaj je Sokol delal, ko je prišel po pretepu zraven? — Izmišljal in obvezoval je čuke, in ti to smatraš za »boj nad »Orle?« — Ljudstvo že spoznava, da se

klerikalna stranka poslužuje vedno, kadar kakega »kozla vstrelj«, lažij in obrekovanj. To mu pa vedno bolj oči odpira. Sodi tudi sedaj samo, zakaj se perejo in nedolžne delajo v »Domoljubu« in zakaj so bili tako angeljskonedolžni čukci kaznovani. Čukarski pretep v Koluderju in pa lažnjivi dopis v »Kljukcu« je zopet pripomogel faranom za eno stopinjo bližje k beli napredni zastavi. Take laži in obrekovanja so v najboljši naš prid, ker po eni strani sami vidimo, kaj se zgodi, po drugi pa, kako nesramno lažejo nasprotniki-klerikalci. Še par takih podlih lažij in šentjanška fara bo brez vsakega hinavskega klerikalca.

d **Iz Velike Doline na Dolenjskem.** Potujoč okoli sveta, sem se marsikaj naučil ter nekega dne, ko pridem v Veliko dolino, slišim, da ima klerikalna družba, to je Gnjezda župnik, poštarica Držič, Šetinc in župan nekakšen brezžični telefon, da se lahko pogovarjajo o svojih tajnih naklepih. No, sem si tudi jaz omislil ta telefon, da vjamem tudi jaz na svoj telefonski aparat nekaj teh tajnosti. Poskusim ta novi telefon, ga odprem in pazljivo poslušam, in kaj slišim: nekdo se pogovarja z nekom na Jesenicah, da naj pazi, kam liste pošilja fotograf Tomše; za malo časa slišim že govor, kam bi se spravilo s pota fotografa, da bi jim ne bil vedno napoti, da bi lahko delali, kar bi hoteli, ker fotograf je najbolj napoti vsem onim, kateri imajo maslo na glavi, ter kako bi si izmislili hudobne lažiljubove peklenke stroje, da bi z lažmi ubili fotografa in gospo Amalijo Hribarjevo. No, mogoče bi se jim znalo posrečiti. Iz župnišča se je že naredilo norišnico, da je nekega dne župnik mlado dekle, Šestakovo, 16 let staro, zaprl k sebi v župnišče, ker se ji je malo um zmešal. Pa namesto da bi se župan pobrigal za to, se je župnik. Naš župnik, pravijo velikodolinski hribci, so jako učena glava, oni kar rečejo, vse prav rečejo. No, torej š čim vas župnik naziva? Reklo se vam je, da ste tatovi in cigani, pa neumne šeme. Župnik kliče k sebi pod svojo sukno vse, da naj pridejo k njemu zavarovati, ker on je sedaj agent, naj pridejo k njemu po denar, ker on je bankir, torej, da bi mu kmeti njegov račun, 2400 kron, poplačali. On zopet kliče, pridite k meni po kuruzo, bogatinci, ker jaz sem slavni komi; zopet kliče, jaz vam vino prodam, ker sem tovarnik; zopet kliče: jaz vam zglihnam za živino, ker sem konjski mešetar; zopet kliče: jaz vas pri sodnji zagovarjam, ker sem advokat, sem vedno na sodnji, znam vse in tam študiram pridige, ponoči pa prav sladko zaspim..., zato vas še naučim ljubezni. Zopet kliče: pridite k meni, vas naučim tepsti, vas naučim meriti, sem vodni in meseni »ožinir«, sem vandrovček. Tudi zopet kliče: pridite k meni, ker sem berač, sedaj bodem zopet začel z vrečo okrog hoditi za svoj trebuh, in za malo časa pa z bariglo, da se bo lažje dalo..., ker sem siromak. Brulčev

denar za siromake sem spravil v »prave« namene, ravno tako tisti denar za poslikanje cerkve. Denar od župne cerkve in od podružnic sem k sebi spravil, račun je pa spisala poštarica na Cirkniku. No, Gnjezda, ko niste nikjer dolžni in ste Kristusov namestnik in ker se poštenjak, vam je sedaj odprta pot do preizkušnje vaše poštenosti: **dajte te tri osebe za ključarje, to so: Tomše, fotograf, gospo Amalijo Hribar in Franca Dolinarja**, pa se bo videlo, če so vsi drugi tatovi, vi pa sam edini poštenjak. No, sedaj vam je odprta pot, ako se pa vi skrijete, da nič ne pokažete, pa že veste, kaj ste. Lepo ime ste že tako marsikomu vzeli. — **Novi in izkušeni dopisnik.**

d Iz Velike doline na Dolenjskem. Vinška letina je pri nas prav lepa, tako tudi žito, krompir, koroza, vse lepo kaže, samo bog nas varuj župnikovega treska in župnikove kuge, vojske, ker je močan kakor Kogojev petelin. Sliši se, da bo sedaj prevzel službo za dacarja in nočnega policaja, ter da bodo smele biti samo klerikalne gostilne odprte celo noč in pa župnikova kantina Lazanskega. Sliši se tudi, da kujejo neko veliko past, da bodo župniku nastavili pred pošto ponoči, da ga bodo vjeli. Pa kaj se hoče, ko pravi poštarica, zakaj pa ne bi župnika imela rada, ko je luškan in lep. No, nič se ne jezite, ker to vam naj bo za k vašemu godu sv. Ani. Prihonič kaj drugega. — **23. farman iz sosedne fare.**

d Iz Št. Vida na Dolenjskem. Ljubi »Slovenski Dom«! Zopetno ti moramo sporočiti od našega črnega ptiča kaplana Jerneja Koviča. Poslušaj vesoljni svet! Takega tiča, ko je ta naš Jernej, pa res nima cela kranjska dežela. Ta njegov jezik zopet ne da miru nobenemu poštemu človeku. Zadnjič je maševal v Hrastovem dolu. Po maši šel je po svoji stari šegi k klerikalnemu »alkoholnemu bratcu« Črnetu. Tu je zopet naš Jernej rojil po sršeno-vo čez liberalce. Rekel je takole: Naša šentvidska fara je velika in tudi dokaj prijazna, ali samo v tej fari bi že bilo za biti, ko bi ne bil notri eden popolnoma ničvreden človek, omenil je namreč nekega naprednjaka, ki jo je temu kaplanu že večkrat zabrusil prav pravično pod nos. Ja, Jernej! pravo sta pogodila s Črnetom, ravno take sodbe smo mi naprednjaki. Ko bi tebe, Jernej, v Št. Vidu ne bilo, bilo bi že za biti v tako veliki fari. Odkar si pa ti tukaj, napravil si pa že tako jezo med nami, da te kar videti ne moremo. In kadar boš ti maševal, bode vsa cerkev prazna. Rajše smo doma. Mi Št. Vidci smo tega prepričanja, da tak človek, ki jezo, sovraštvo dela med ljudstvom, ki je bilo dosedaj mirno, da je škoda, ki opravljaš najsvetejšo daritev. Dokler boš ti, Jernej, nas po beznicah pri polni steklenici šnopsa napadal z ničvredneži, tako dolgo ne maramo zate. Mi Št. Vidski naprednjaki človeka, ki je polnsotraštva, ne maramo, da bi nam

kdaj ob smrtni uri prinesel uteho sv. vere! Prašamo te, Jernej, to-le: Ali je kdaj naš g. Kristus zahajal v beznice, ko ti zahajaš? Najraje zahajaš pa le tje, ki je kaka pohlevna goska; in to pa zato, da se ga prav pošteno nasrčeš in prav po svatovsko nagostiš. In tam pa udrihaš po naprednjakih in jih grdiš, jemlješ dobro ime in ugled ter poštenje. Ja, Jernej! Vedi, da tisti naprednjak, kojega črtiš iz dna svoje podle duše, ve dobro, zakaj se grče. Res je, očital ti je, da tvoj stan **ni fantovski**, marveč **duhovski**, rekel je: drži jezik za zobmi! Ali si ga ti, Jernej držal? Ti ne bodeš nobenega ometaval v tvoji sobi pred Marjanco s »Popi«. Mi Št. Vidci smo že mnogo preskusili; ni pa tako grdo jezičnega kaplana še nikoli nobeden videl. Zadnjič sta se ti in tudi neki naprednjak precej vlekla za eno dekle, kdo da jo bo imel. Stvar je izpadla tako, da je naprednjak krepko odurakan. Mi pa tudi pravimo, da le ti jo pri sebi imej pa jo glej. Kaj ne g. Jernej! Kdor bo nji slivovko dajal, tisti bo zveličan. Vedi, ti Jernej, da kar jih je tvojega klerikalnega kalibra, imaš lahko vse ti. Poslušajte, ljudje božji, še tole: Dne 11. julija je naš Jernej očital nekemu fantu v »Lažiljubi«, češ da neveste zbira. Ko smo ta dopis čitali, smo precej rekli: Zdaj je pa ravno nasprotno. Ti, Jernej, ali veš da je tisti fant, ki si mu očital, da neveste zbira, pošten od nog do glave? Vse ga čisla in spoštuje! Tvoj oče bi bil lahko vesel, ko bi ti, Jernej, bil tak fant kot je on! Ali, Jernej, vedi, ta fant in njegovi tovariši ne bodemo tebe popraševali za neveste nikoli. Mi smo si neveste zbirali, ko tebe ni bilo, in si jih bodemo, ko tebe ne bode. Če pa želiš vedeti, kdo neveste zbira, ti povemo: Nikoli nihče drugi, ko ti. Ali nisi šel tistega čuka iz Bratenc ponujati čukarci; že veš kam. Tisti tvoj šef Janez in ti vila sta tako dolgo, da sta spravila čuka k čukarci. Ta naš župnik Janez in njegov hlapec, Jernej Kovic, samo zato tako mešetarita med čuki, da se ga, kadar je kaka čukarska botrinja, vselej prav pošteno nasrčeta in sicer tako, da ga lahko s prstom dosežeta. Nedavno je bil v Št. Vidu nekega oberčukarja s Hriba prav »nobel« botrinski likof. Kaj smo mi Št. Vidci videli? Župnik Janez in Jernej Kovič sta bila na temu likofu od 6. zvečer do 12. ponoči. Ko je pa župnik Janez tako pozno v noč prihajal v župnišče, se je slišalo to-le: »Ja, sedaj ko sem stara, sem Pepa, ko sem bila pa mlada, sem ti bila pa Pepca!« Ne vemo pa natančno, zakaj je ta srčkana farovška kuharica tako huda bila, alizato, ker je župnik Janez tako pozno v noč na likofu pil, ali zaradi kaj drugega. Župniku Janezu in njegovemu duhovnemu hlapcu Jerneju svetujemo, da naj preje izdereta sebi Bruno iz oči in šele potem skušajta od vaju obrekovanih poštemih ljudi pezdir iz oči izdreti! Vso rodbino Jerneja Koviča pa srčno Št. Vidci obžalujemo, ki ima tako grdo jezičnega duhovna v sorodstvu. Proč

od takšnega rimskega popa. V Št. Vidu se čujejo te-le litanije: Od obrekljivega jezika, — Ki jemlje čast, poštenje ljudem, — Ki po beznicah napada, — Od opojnih pijač, šnopsa, — Od mešetarenja čukarc s čuki, — od občevanja z vdovami, — Od zalezovanja pohlevnih gosek, — Od jeze, sovraštva nas naprednjakov. — Reši ga o Gospod.

o Gorenjske novice o

g Kranjskogorska podružnica S. P. D. priredi v nedeljo, dne 4. vel. srpana t. l. ob pol 12. dopoldne slovesno otvoritev doma na Vršiču. Spored je sledeči: Ob 9. dopoldne zadnj odhova iz Kranjske gore; ob pol 12. dopoldne sv. maša pred domom na Vršiču; po maši blagoslovi planinski dom g. župnik Aljaž; po cerkvenih obredih pozdrav gostov in otvoritev; petje kranjskogorskega pevskega zbora; harmonika. Iz Kranjske gore do doma na Vršiču je 2 in pol do 3 ure hoje. Pot šetalna, zložna. More se peljati z vozom do vrha. Krasen pogled na gore! Dom na Vršiču je elegantno opremljen, ima posebne spalnice in veliko obednico. — Bogato je oskrbljen. Posebnih spalnih sob je 6: z 1, 2 in 3 posteljami in prostorno skupno ležišče.

g Iz Črnega grabna. V nedeljo je bila v Trojanah otvoritev in blagoslovljenje Gasilnega doma. Popoldne se je vršila veselica, katere se je udeležilo zelo veliko ognjegascev in drugega občinstva. — Dne 4. avgusta se vrši v Št. Vidu pri g. Rusu velika vrtna veselica v korist slovenskim otrokom ob mejah. Priredi jo Ciril-Metodova podružnica. Ker se niso mogla vabiti poslati vsem, je vsakdo najprijazneje povabljen. Začne se ob 3. popoldne. — **V Krašnji** je bila 28. t. m. volitev župana. Izvoljen je bil soglasno sedanji župan, gospod Franc Klopčič, posestnik iz Spodnjih Lok. Svetovalci so: Janez Klopčič iz Krašnje, Gregor Maselj iz Spodnjih Lok, Janez Resnik iz Kranjega brda in Jože Podbevšek iz Pinjave. Upamo, da bode novi odbor z županom vred delal tudi naprej v korist občine in da bode občinski odbor sam brez jeroba gospodaril v občini. Tako so sedaj vse občine izvolile svoje župane v naši dolini.

o Notranjske novice o

Dol. Logatec. V nedeljo 4. avg. prirede logaška narodna društva v proslavo 25 letnice moške Ciril-Metodove podružnice veliko vrtno veselico. Na povečanem veseličnem prostoru hotela »Kramar« so vse predpriprave skoro dovršene. Spored je zelo bogat. Igrala bode sl. godba c. kr. pešpolka št. 47 v Gorici. Pevsko društvo »Slavec« iz Ljubljane bode razveseljevalo posetnike s slovensko pesmijo. Čez 100 lepih dobitkov bode osrečilo tega in onega. V okusnih paviljonih si bodeš lahko pregnal glad in žejo. Mladi svet pa bodo za-

zibali valčki po prostranem plesišču. Upamo, da nas tudi iz sosednjih krajev obiščejo stari znanci, ki poznajo našo neprisiljeno zabavo. Veselica se vrši tudi ob vsakem vremenu in sicer v notranjih prostorih hotela „Kramar“. Nasvidenje!

n Orlovina v Logatcu. Cel mesec je napovedovalo klerikalno časopisje velikansko Slomškovo slavnost, katera se je v nedeljo jako mirno že pred nočjo končala. Brez vsakega navdušenja korakali so komaj šoli odrasli orli in bogomile skozi Dolenji Logatec, kjer jih je pozdravljala edina, toda precej „nova“ zastava na Pogorevčevi hiši. Na celi poti skozi oba Logatca ni se čul niti en pozdravni klic. „Velikanski ljudski tabor“ pa je rešil dični poslanec Gostinčar, ki je pel znano pesem „Mi sami in samo mi“. Kritizirati telovadni nastop orlov je nemogoče, ako imamo pred očmi vzorne nastope Sokolstva. Predvsem so nas iznenadili telovadci s svojimi zamazanimi telovadnimi kroji; no, pa to je pač stvar okusa in čednosti njihovih načelnikov. Malo ostre, toda pravične so besede onega Ljubljana, ki je telovadbo vodil. Rekel je videč pred sabo skrajno nezmožne telovadce: „Frđamane trdine, kaj se pa pripravite nastopati, ako ne znate“. Druge nesreče ni bilo, le nekaj orlov je vztrajalo ob strani Bogomil do noči in v noč, ki ima svojo bajno moč.

Logatec. Notranjska „čukulada“ je priredila v nedeljo Slomškovo slavnost. A razočarani nismo bili samo mi, ampak tudi naši Orli in Bogomile. Še danes vzdihujejo za deficitom. A zabavali smo se tudi mi. Kakor razburjene ovčice so se zbirali pred kolodvorom in gledali nezaupno drug drugega. Kakor na komando so zapuščali vrste in se „odlagali“ za bližno skladnico drv. Res krasna disciplina diči to baje „telovadno“ društvo! Končno se reditelju posreči z velikim trdom postaviti orličje v četverostope. In odkorakali so! Pridružili so se jim še 4 bogomile. In ljudski tabori!? Oj jejmene! Pričakovali smo „raznih govornikov“, a samo naš dični poslanec Joža Gostinčar je skrbel za neprisiljeno zabavo. O telovadbi sploh ne moremo govoriti. Kdor je videl kdaj sokolsko in nedeljsko orlovsko telovadbo, je že izrekel svojo sodbo. Veselični prostor je bil prazen, ker so se ljudje raje izprehajali zunaj po cesti. Danes le vzdihujemo z orli vred. Oj ti uboga čukulada!

Logatec. V nedeljo je umrl v Dol. Logatcu Jakob Istenič, star 85 let. Vedno je štel, kdo je še njegov tekmovalec v starosti, a usoda mu ni bala, da bi se lahko štel za najstarejšega. Bil je v vojski v Italiji in je rad pripovedoval svoje doživljaje. Nehote se mora obsojati, da so ga v bolezni vsi zanemarjali. No, pa naš župnik ima na prižnici le mnogo besed za naprednjake, a da bi učil svoje ovčice o 4. božji zapovedi, to mu ne pride niti na misel.

Iz Logatca. Kako se nam smili naš n bogi Tine; Ljudje mu odrekajo bero, ker zahtevajo konkurenčno razpravo. A sedaj

mora ubogi revček opravljati še cerkovnikov posel. Večkrat vstane zgodaj zjutraj in hiti v zvonik zvonit „dan“. Sicer pa našemu Tinetu tudi ne škoduje, če se malo po čukuvsko zagunca po zvonovi vrvi, saj pravijo, da je telovadba zdrava.

n Iz Planine pri Rakeku. Ker bode treba vsled rekurza klerikalne stranke voliti v drugem razredu naše občine enega odbornika na novo, opozarjamo somišljenike naše napredne kmečke stranke že sedaj na to, da so pazljivi na različne klerikalne kameleone, ki bodo gotovo hodili tudi sedaj po sosednih vaseh kazat svojo vedno novobarvano kožo, in izsiljevali od volilcev pooblastila. Zaupnike vseh krajev pa, kjer so volilci naše občine, prosimo, da opozore volilce, naj dajo pooblastila samo onim nabiralcem, ki so v resnici naši zanesljivi pristaši. Zadnjič se je namreč pripetilo, da sta se dva velika »farježrca« čez noč prelevila v klerikalca in na ta način marsikoga speljala na led.

Ostali slovenski kraji

o V Sežani se skrbno pazi, da avtomobili ne vozijo prenašlo. Vsak tozadevni prestop se kaznuje s primerno denarno globo. Ta denar se potem vporabi za občinske reveže. Na ta način se nabere mesečno lepo število kronc. Paznik si zapomni številko avtomobila ter ukrene vse potrebno. Če se prestop pri enem in istem avtomobilu ponovi, je kaznen sorazmerno večja. — Ne samo v Sežani, ampak tudi drugod, naj bi se vpeljala ta lepa in koristna navada. Človek stanujoč ob velikih prašnih cestah, pa tudi drugi potniki, je dandanes res pomilovanja vreden. Večkrat letajo cel dan avtomobili z vso hitrostjo mimo človeških bivališč — seveda so tudi častne izjeme, ki vozijo skozi obljudene kraje bolj počasi. Za njimi se pa vzdigujejo celi oblaki nezdravega prahu, v katerega se izpreminja, kakor je znano, tudi vsa cestna nesnaga. Da je tako ravnanje ravno nasprotno od tega, kar ukazujejo razni zdravstveni predpisi, ni treba še posebe poudarjati. Avtomobil je sicer lepa in tudi koristna iznajdba, samo to je vrag, da se vsi avtomobilisti ne držijo obstoječih predpisov. Če že hočejo tako dirjati, naj si pa zgrade posebno pot z varnostnimi odredbami, kakor jo ima na primer železnica. Dokler pa te ni, naj se prav pridno posnema Sežance, ker drugače se nam bodo še znanjci smejali — tozadevne stroge odredbe morajo prej ali slej na svetlo —, da smo bili tako abotni, da smo si pustili kaj takega dopasti na cestah, ki so bile zgrajene od prednamcev za pešce in vozove, nikakor pa oni niso imeli v mislih avtomobilov.

o Na Božjem polju pri Proseku so prišli dne 20. julija nekega Rebeca iz Sv. Križa pri Trstu. Fant je dezertiral že dne 5. junija t. l. ter poleg tega zbežal tudi z

večjo vsoto eraričnega denarja v škodo nekega častnika. Potikal se je okrog in se nosil kakor kak gentleman. Večkrat na dan se je preoblekel in tako zasledovanje otežkočil. No, slednjič je le prišel v roke pravici, kjer dobi zaslužno plačilo. Marsikdo se je oddahnil, ko so ga prijeli, ker se je bilo bati, da bi ta nepridiprav začel tudi stikati po hišah, ako bi užival še kaj časa svobodo, kar je že začel marsikje.

Gospodarstvo

gs Razglas o sprejemu gojenk v gospodinjstvo šolo c. kr. kmetijske družbe kranjske v Ljubljani. Meseca oktobra se otvori 15. tečaj gospodinjstvo šole, ki bo trajal 11 mesecev. Gojenke morajo stanovati v zavodu, ki je pod vodstvom čč. gg. sester iz reda sv. Frančiška. Zavod je v posebnem posloju poleg Marijanišča na Spodnjih Poljanah v Ljubljani. — Pouk, ki je slovenski in brezplačen, zavzema poleg verouka, vzgojeslovja, zdravoslovja, ravnanja z bolniki, spisja in računstva vse one predmete, ki jih mora imeti vsaka dobra gospodinja, zlasti se pa **po-učuje teoretično in praktično o kuhanju, šivanju (ročnem in strojnem), pranju, likanju, živinoreji, mlekarstvu, vrtnarstvu itd.** Gojenke se istotako vežbajo v gospodinjstvem knjigovodstvu ter v ravnanju z bolniki in z bolno živino. — **Gojenke, ki se žele učiti nemškega jezika, dobe v tem predmetu brezplačen pouk in priliko, da se v enem letu zadosti privadijo nemškemu jeziku.** — **Gojenka, ki bo sprejeta v zavod, plača na mesec za hrano, stanovanje, kurjavo, razsvetljavo, perilo, t. j. sploh za vse, 32 kron, ali za ves tečaj 352 kron.** — Vsaka gojenka mora prinesiti po možnosti naslednjo obleko s seboj: Dve nedeljski obleki, tri obleke za delo, dva para čevljev, nekaj belih in barvanih jopic za ponoči, štiri barvana spodnja krila, dve beli spodnji krili, šest srajc, šest parov nogavic, 10 do 12 žepnih robcev, šest kuhinjskih predpasnikov in tri navadne predpasnike. (Predpasniki za delo se tudi preskrbe v zavodu proti plačilu.) Če ima katera več obleke, jo sme prinesiti s seboj. — Deklice, ki hočejo vstopiti v gospodinjstvo šolo, morajo: 1. dovršiti že 16. leto; le izjemoma, v posebnega ozira vrednih slučajih se more dovoliti sprejem mlajših učenk; 2. znati čitati, pisati in računati; 3. predložiti zdravniško spričevalo, da so zdrave; 4. predložiti obvezno pismo staršev ali varuha, da plačajo vse stroške; 5. zavezati se, da bodo natančno in vestno izvrševale vsa dela, ki se jim nalože, ter da se bodo strogo ravnale po hišnem redu. — Prošnje za sprejem, ki jim je priložiti šolsko in zdravniško spričevalo ter obvezno pismo staršev, oziroma varuhov, naj se pošljejo **do 10. septembra t. l. glavnemu odboru c. kr. kmetijske družbe kranjske v**

Ljubljani. — V prvi vrsti se v gospodinj-sko šolo sprejemajo deklice, ki imajo do-movinsko pravico na Kranjskem; če bo pa v šoli prostora, se bodo sprejemale tudi prosilke iz drugih dežel. — Glavni odbor c. kr. kmetijske družbe kranjske. — V Ljubljani, dne 15. julija 1912.

LISTEK.

Delo slovanskih kmetov v Ameriki.

Amerikanska pisateljica Emily Green Balck je izdala obširen spis »O slovanskih izseljencih v Ameriki«. V tej knjigi navaja med drugim tudi zgodbo češke bajtarske družine, ki se je izselila l. 1866 v državo Nebraska. Ker je med »Domovimi« bralci tudi mnogo Amerikancev, jih bo gotovo zanimala povest slovanske kmečke družine, ki si je s trdim delom opomogla iz nič do blagostanja. Zanimivo bo zanje tudi, če primerijo sedanje razmere z razmerami v prejšnjih časih.

Zgodbo pripoveduje žena, ki se je izselila tedaj s svojim očetom kot mlada deklica čez morje.

»Bila sem tedaj še mlado dekletce, ko sem prišla v Ameriko. Moj oče, Čeh, je bil siromak. Nekega dne pride k njemu sosed, premožen kmet, in mu reče: »Rad bi šel v Ameriko, pa ne znam nemški (kar se je smatralo tedaj neobhodno potrebno za na pot); plačam vse stroške, če greste z menoj in mi pomorete, ker znate nemški. Tako sta se domenila. Prišli smo v Manit-woo na wiskonzinski strani michiganskega jezera, kjer je bila tedaj večja češka naselbina. Tam je kmet videl, da se že sam prebije, ter nas pustil. Tako ostanemo na bregu jezera: moj oče, mati, moj mlajši bratec in jaz, brez krajcerja v žepu.

Pomagali smo si, kot smo vedeli in znali. Jaz sem hodila v šolo in se učila brati, oče si je prigospodaril počasi nekaj denarja. Tisti čas je naseljence zelo mi-kala Nebraska — proglašena za državo šele l. 1867. Zato se tudi moj oče odloči, da se preseli iz Wisconsina v Nebraska. Na pot se podamo skupno z nekaj čeških rodbin na jesen l. 1866. Jaz sem bila stara tedaj 8 let, brat je bil pa še mlajši. Oče je imel 800 dolarjev. S tem je začel. Zdelo se nam je zelo veliko; ampak od ostalih rodbin ni imela nobena tako malo. Prišli smo do Sv. Jožefa na reki Missouri, južno od meje Nebraske. Tu pregovori mojega očeta nek Kovář, s katerim se je spoprijaznil, naj ostanemo čez zimo tam. Nasvet ni bil napačen, in če bi bili drugi imeli več skušnje, bi se ne bili podali na pot pred spomladjo. Tako smo prezimovali v Saint Joe, kjer je bilo tedaj še videti sledove po vojni — preostanke utrdb, verige, kroglice in druge strelne ostanke, ki so preleteli

sem z druge strani čez vodo. Druge rod-bine so pa odrinile v Nebraska ter se za-časno ustavile tam. To je bilo tudi vse, kar so mogli storiti. Da bi bili začeli kmetova-ti, je bilo že prepozno. Vsi moški, razen enega hromca, so se vrnili in prezimovali v Saint Joe, kjer se jim je posrečilo, da so dobili delo. Rodbine so pa pustili s hrom-cem vred v lepenčnih bajtah na preriji.

Na Kovářev nasvet si je kupil moj oče par volov. Kmalu se je pokazalo, da je bi-la to srečna misel, mnogo koristnejše na-ložen denar, kakor par kobil, kot so ku-pili drugi. Konji so bili sicer po ceni, toda izkazalo se je, da niso bili prav za nobe-no rabo. Vlekli so slabo, in ko smo prišli na lice mesta, so ušli. Oče je kupil mojemu bratu tudi dobrega indijanskega ponija.

Ko napoči spomlad, odrinemo zopet na pot. Potovali smo nekaj tednov. Ženske in otroci so spali na vozeh, moški pod vozmi. Ko smo šli navkreber, je pripregel oče ponija pred vole, da je pomagal. Ko pridemo do Modre Reke (Blue River), re-če oče: »Kot sodim po mapi, mora biti to tule.« Imel je prav. Začnemo iskati svoje sosede, pa nismo našli nikogar. Slišali smo že nekaj, kot petelinje petje, pa še nismo nič vedeli: trnovih koč še nismo poznali. Nazadnje zagledamo most iz debel, ki je držal čez reko k našim sosedom.

Tiste čase so si delali ljudje hišice na ta način, da so nakupičili trnje, katero so naruvali po preriji, ali pa si izkopali jame na rečnem bregu. Spočetka smo živeli v stari, že prej izkopani jami, poznejše smo si naredili sami jamo, pa zelo lepo. Bila je ravno prav visoka, da je mogel človek v nji stati pokonci, stene smo lepo ogladili. Toda vrat nismo imeli dolgo časa, ker nismo imeli ničesar, iz česar bi jih bili mogli narediti. Enkrat poleti je šel moj oče 12 milj daleč sosedu orat in vzel seboj tudi brata, tako da sva ostali midve z ma-terjo sami doma. Kar nastane strahovit vihar. Takrat še nismo imeli vrat. Če je človek tiste čase hodil po preriji, je moral paziti, da ni zašel v kako jamo k ljudem. Močno deževje nam je delalo težave. Vo-da nam je tekla v jamo, pogosto so prišle notri podgane ali kače. Kakor hitro se je godilo naseljencem boljše, so se naselile v skupinah po kočah; pod smo imeli iz stol-čene ilovice.

Z voli smo imeli veselje; spustili smo se počasi po preriji. Konji za takšno delo niso bili dosti močni. Oče ni rabil volov le sam, temveč jih je posojal tudi sosedom, zastonj. Tedaj smo bili medsebojno vsi od-kritosrčni prijatelji. Vsi so bili za enega in eden za vse. Oče je zaslužil z volmi tudi denar, ko je pomagal ameriškimi far-marjem pri »podiranju prerije«. Ko so prišli novi naseljenci, je šel oče ponje z volmi v Nebraska City, 64 milj daleč. Trajalo je 4 dni. Vole je naučil leteti, da so hodili ze-lo hitro. Tako so nam pomagali voli na marsikakem potovanju. Pozneje je naučil

oče delati tudi bike in je s tem dosti za-slужil.

Spočetka smo morali pretrpeti mnogo težav. Podnebje je bilo takrat mnogo slabše, kot dandanes. Po zimi so prišli hu-di zameti, ki so trajali pogosto po cel te-den; sedaj sneži kvečjemu en dan in eno noč. Po letu so nas zopet mučili vroči ve-trovi, kakoršnih sedaj že ni bilo cela leta, in pa huda suša. Tedaj drevja ni bilo nič, k večjemu za vodo. Ko se je dežela nase-lila, so nasadili ljudje povsod drevje. Po-sebno ko so zorali in obdelali prerijo ter nasejali detelje, se je vse spremenilo. Vro-či vetrovi prihajajo baje iz prerije, ta jih baje naravnost rodi.

Nekoč po zimi, menda prvo leto, je odšel oče z priprego volov, vozom in 3 vrečami pšenice v Beatrico, kakih 20 milj daleč. Še predno se je odpeljal, je silno snežilo, kmalu nato pa nastane hud vihar, in oče se je zdržal na potu cel teden. Hu-doga je že skrbelo, kako in kaj je doma, so-sedje so se mu pa smejali. Mati je bila vsa obupana, ko ga ni bilo. Sneg je bil tako na visoko, da ga je bilo tam, kjer je tekla vo-da, cel grič. Mati odide k sosedu prosit, naj gre pogledat za očetom. Sosed pa ni imel čevljev, da bi bil mogel iti. Mati se je ravno vrnila domov po čevlje, da bi mu jih bila par posodila, ko pride oče. Pripe-ljal je domov ravno samo še vole, na sebi pa prinesel samo srajco. Pa je bil še vesel, da je sploh prišel domov. Voli niso hoteli hoditi proti vetru (nečejo nikdar), temveč so se obrnili in vse razbili. Prišel je torej domov, kakršen je bil, vse svoje stvari je pa dal shraniti možaku, s katerim sta bila znana, in ki je prebival blizu tam, kjer se je pripetila nesreča, 12 milj od nas. Mati sklene, da gre z njim nazaj in prinese stva-ri, ki jih je pustil tam. Mene sta pustila sa-mega doma.

Zopet se pripodi vihar in starši niso mogli domov 14 dni. Takrat sem bila stara 9 let. Čez nekaj dni sem snedla ves kruh in požgala vsa drva. Toda bila sem že do-volj pametna. Šla sem k reki in ob obrežju po ledu k enemu naših sosedov. Neka ženska se je vrnila z mano in mi nasekala drva. Nato sta se vrnila oče in mati. Bila sta samo 12 milj daleč in mislila, da se pravočasno vrneta, pa ni bilo mogoče.

Na spomlad, ko se je tajal sneg in ra-zen tega deževalo, je nastala povodenj. Na milje daleč je bil ves kraj pod vodo. Vsi ljudje so morali ulti na hribe. Mlini niso mogli mleti in ni bilo kaj jesti. Mešali smo moko z deteljo. Skoraj vse smo že snedli. Tedaj je prišel gospod H., premo-žen sosed, in nam posodil malo ržene moke.

Tistega leta nismo imeli kaj jesti. Po-ni nam je ušel in ga ni bilo 7 tednov nazaj. Voli so bili tako navajeni na to, da jih je on vodil, da niso hoteli orati. Oče je odšel konjička iskat, in ko se je vrnil, je bil tako utrujen in spremenjen, da smo ga komaj spoznali. Ponija smo dobili nazaj, pa ni bil

za nobeno rabo več; prodali smo ga za 25 dolarjev. Nismo imeli nič denarja in nič jesti. Imeli smo pa mnogo obleke, ki smo jo pripeljali seboj. Mnogo drugih, ki niso imeli nič, je nosilo vrečnino. Nekoč nismo imeli drugega, kot rženo moko. Soli ni bilo, moke same pa nismo mogli niti požreti. Gospod V. je prišel k nam ter ostal pri nas cel teden. Prinesel je seboj vse mogoče reči in se nam smejal. Imel je rozine, češplje itd. Leto osorej je prišel v ravno takšne stiske, kot mi. Izdal je vse svoje premoženje in nič ni zaslužil.

Dandanes imajo naseljenci vse drugačne skušnje. Nič več ni takšnih težav. Lahko zaslužijo denar, kupijo stvari in železnice olajšujejo vse. Tiste čase se je delo pogostokrat plačalo z nakaznico za trgovino. L. 1868. je prišla severozahodna železnica v Omaha, kmalu so pa zgradili tudi druge proge do bližnjih krajev. Spočetka ni bilo nič takšnega. Enkrat je nosil oče za kokoši vrečo zrnja 10 milj daleč.

(Konec prihodnjč.)

Razno

* **Samostanske kupčije.** V svojem brezdnelju se samostani pečajo z različnimi stvarmi, trapisti delajo čokolado, kartuzijanci kuhajo žganje, a menihi samostana sv. Bonifacija v Št. Vidu na Koroškem so hoteli napraviti dobro kupčijo z lepoto. Neki berolinski trgovec je iznašel vodo, podobno znani kolonjski vodi, toda ker ni bila njegova iznajdba posebne kakovosti, ni mogel dobiti ljudi, ki bi mu dali denarja, a tudi delali s svojim imenom reklamo za njegov parfum. Prišel je na idejo, da bi napravil najboljšo kupčijo, ako bi pustil, da bi njegovo iznajdbo prodajal kak samostan kakor lasten izdelek. Prior samostana v Št. Vidu mu je res nasedel, ker je premeteni trgovec slikal sijajno kupčijo s toaletno vodo v katoliških deželah, zlasti v Italiji in južni Avstriji posebno, ako bi se reklo, da to kozmetično vodo izdelujejo fratri in patri v samostanu. Med trgovcem in priorjem je bila kupčija kmalu gotova, samostan je prepustil Berolinu par sob, v katerih naj bi se navidez izdelovala ta kozmetična voda, v resnici pa se je le pretakala v steklenice iz sodov, ki jih je pošiljal trgovec iz Berolina. Trgovec je obljubil samostanu visoke provizije, in sicer 7 K 50 vin. za vsak liter prodane vode. — Patri so bili tega dobička veseli. Prior je izposloval pri državnem tajniku papeške stolice v Rimu dovoljenje za izdelovanje te kozmetične vode, začela se je hitro kupčija, ki je šla še precej dobro. Vsaka steklenica te samostanske toaletne vode je imela etiketo s samostanskim grbom in označbo, da se voda fabricira v samostanu. Toda ta kupčija in fabrikacija lepote v katoliškem samostanu je zadela na odpor nevoščljivih sobratov in duhovnikov,

ki so toliko časa intrigirali, da je papeška stolica prepovedala samostanu izdelovanje katoliške toaletne vode. Toda premeteni trgovec je delal na račun podjetnega samostana še nadalje svoje kupčije, ker se v javnosti ni vedelo, da samostan ne izdeluje več toaletne vode. Trgovec si je najel na samostanski račun več posojil in nazadnje izginil. Šele, ko so upniki začeli pritiskati na samostan, je prior uvidel, da je nasedel premetenemu sleparju, ki je znal izrabiti samostansko dobičkaželjnost v lastne namene in ovadil vso stvar sodiščem, ki zasleduje sedaj pobeglega trgovca s tiralico. Kakor se vidi, se fratrom kupčija s toaletno vodo vendar ni prav dobro obnesla.

* **Smrt v Niagari.** Veliki niagarski vodopadi v Severni Ameriki so znani vsled svoje lepote po celem svetu in na tisoče in tisoče turistov jih pride vsako leto občudovat. Posebno letošnjo zimo so bili privlačni. Zmrznila je namreč voda tudi nad slapom, tako da je nastal velik leden obok: 25 metrov debel, 300 metrov širok in 500 metrov dolg most. Cele procesije turistov so hodile na ta leden most, od koder so gledali doli v globočino vodopada. Nekega dne pa zagrmí pod nogami teh gledalcev grom in vse začne kričati in bežati. »Led poka!« se je razlegalo iz ust tisočev. 35 ljudi, najzadnji, je bežalo že po majajočih se ledenih ploščah. Vsi so prišli srečno na breg, samo neki Heckok in novoporočenca Stemton so ostali med ledovjem. Takoj prilete gasilci in spuste k njim z železnih mostičev nad vodopadom vrvi. Nesrečneži so bili že privezani in so jih že vleкли kvišku, kar — prerežejo valeče se ledene plošče vrvi in vsa pomoč je bila zastoj. Poskusili so še enkrat, Stemton in Heckok sta zgrabila konec vrvi, toda od mraza so jima že tako otrpnile roke, da so jima omahnile kot mrtve. Gledalci so še videli, kako so vsi trije, neizogibno posvečeni smrti, poklekli na ledeni plošči in začeli moliti. Novoporočenca sta se še enkrat objela, nato se je pa led premaknil in vse skup je zagrmelo v strahovito brezdno. Na tisoče ljudi je stalo na obeh straneh reke in gledalo grozoviti prizor, pa nihče ni mogel pomagati.

* **100.000 zabojev poštne znamk.** V nemški državni tiskarni natisnejo vsak dan 19 milijonov znamk v vrednosti 20 milijonov mark. Vsako leto jih naredo za 500 milijonov. Da jih razpošljejo vsem poštanim uradom, je treba 109.560 zabojev in škatelj, težkih skupaj tri milijone kil, ali tedensko 2100 pošiljatev 600 metr. stotov težkih.

* **Kako se zabavajo ameriški milijonarji.** Znani ameriški prismuknjeni milijonar Russel se je pozabaval v pustu na čisto nenavaden način. Dal je prirediti »maškere« v celem kitajskem predmestju v Novem Jorku in pojedino kar na ulici. Na jedilnem listku so bila sama ptičja gnezda. Po gostiji se je približal gospodični, ki jo

je vodila maškara, plesalec in ji poljubil roko. Med tem je priskočila k njemu druga maškara in mu priložila krepko zaušnico. Ta zaušnica je bila znamenje za splošen pretep. Na tleh je ostalo mnogo »ranjenih« in tudi »en mrtev«. Ko so ga dvigali, je skočil pokoncu in začel plesati »mrtvaški ples«. Po tem plesu se je začel splošen nesramen ples, in maškara so zaključili s splošnim veseljem in popivanjem na račun milijonarja Russela. — Ne smemo pozabiti, da zapravlja ta milijonar kot »pravni« lastnik na tak način denar, katerega so mu zaslužili s težkim delom njegovi delavci in uradniki.

* **Gimnazijec — ženin.** Na Madžarskem se je v Maroš Vasarhely zaročil 18-leten dijak z mladim dekletom. Zaroko je sporočil tudi ravnatelju, ki je takoj sklical profesorje na posvetovanje, če more biti gimnazijec ženin. Konferenca je odločila, da zaroka še ni vzrok za izključitev iz šole, le na gimnazijo ne sme hoditi več kot reden učenec, temveč lahko ostane zapisan kot izreden slušatelj.

* **Denar na svetu vse?** V Berlinu se je ustrelil bankir Vilšek zaradi ogromnih izgub na borzi zadnje čase. Izgubil je vsega skupaj en in pol milijona kron. Bankirjev samomor je povzročil ogromno razburjenje, ker potegnejo njegove izgube za sabo mnogo tvrdk in zasebnih špekulantov.

* **Moderno spravljjanje ledu v Pragi.** Dosedaj so ga nakladali na vozove-ročno. Zadržna praška ledarna v Braniku si je pa predlanskem postavila novo ledenico, 80×100 metrov veliko in 12 metrov visoko, v katero gre 240.000 metričnih centov leda. Od znotraj so stene iz železobetona, potem so zračni presledki, zunanje stene so pa iz opeke. Led se drži v nji dobro. Lani se ga je pa vsled velike vročne vendarle stajalo 30%. Če bi se takšno veliko ledenico polnilo z rokami, bi trajalo to predolgo. Postavili so torej tri elevatorje, podobne »paternoštrom«, s kakršnimi se na stavbah dviga material kvišku. Roglji zgrabijo ledeno ploščo v vodi, jo po nagnjenem koritu dvignejo do vrha, od koder pade na premično korito, potem pa zdrči na svoje mesto v ledenici. Vsak elevator dvigne lahko na dan po 55 vagonov leda, torej vsi skupaj po 16.500 metr. stotov, tako, da lahko ledenico napolnijo v par dneh, in niso torej več tako odvisni od vremena.

* **Zastrupljena mačja pečenka na Silvestrov večer.** V Znojmu delavec J. Štepan za Silvestrovo ni mogel radi revščine svoji družini ničesar boljšega privoščiti. Vjel je torej mačko, jo zaklal in spekel. Jedla jo je cela družina: on, žena in 4letna hčerka. Oče in hči sta umrla takoj po jedi med groznimi bolečinami, ženo so pa moral odpeljati v bolnico. Mačka je najbrže jedla zastrupljene miši. Taka nesreča je pač znamenje žalostnih gospodarskih razmer.

